

Spolne zlorabe mladih

■ Gloria Orgolič je gimnazijska maturantka in animatorka.

Spolno nasilje res ni pojav 21. stoletja, vendar je bila tema dolga leta tabu in predvsem očem skrit pojav. Marsikatera spolna zloraba je bila do sedaj že odkrita, vendar je ozaveščenost o tem predvsem med mladimi, ki so največkrat žrtve spolnih zlorab, premajhna.

Kaj je spolna zloraba?

Spolna zloraba je definirana kot katero koli načrtno dejanje, ko močnejša oseba izkoristi šibkejšo za svoje spolno vzburljenje in/ali za potešitev svoje spolne sle. Pri tem gre lahko za enkratni dogodek ali dlje časa ponavljajočo se zlorabo, pri čemer storilec ni član ožje družine ali pa gre za incest. Incest je spolna zloraba, kjer je storilec član ožje družine (mati, oče, brat, sestra, dedek, babica ...). Take zgodbe največkrat ostanejo neodkrita oziroma v krogu družine. Najpogostejša povezava med žrtvijo in storilcem je mladostnik – odrasel (Frei, 1996: 12). Poznamo različne vrste dejanj, ki jih razumemo kot spolno zlorabo (Bain, 1996: 13):

- odrasli mladega poljublja in ljubkuje na način, ki povzroča nelagodje, sram in zadržano;
- odrasli mladega kopa na način, ki pri tej osebi povzroča nelagodje;
- mladostnik je prisiljen h gledanju spolnih aktov ali genitalij drugih ljudi;
- odrasli kaže mladostniku pornografske filme ali slike;
- odrasli mladostnika sili k poziranju ali slikanju pornografskih slik ali filmov;
- odrasli se dotika mladostnikovih intimnih delov telesa;
- odrasli mladostnika prisili, da se dotika njegovih spolnih organov;
- odrasli mladostnika prisili k oralnemu seksu;
- odrasla oseba mladostniku vstavi prst, penis ali predmet v nožnico ali zadnjično odprtino.

Takšna dejanja pri žrtvi pustijo marsikatero posledico, ki jo spremljajo kasneje v življenju. Pojavijo se lahko na telesni ravni (vnetje, težko požiranje, spolne bolezni ...), na

področju sposobnosti (motnje pri koncentraciji, izogibanje športu ali različnim položajem pri športni vzgoji, pozabljivost ...) ali na duševni in socialni ravni (izogibanje določenemu spolu, strah pred dotikanjem, zbujanje ponoči, nočne more ...). »Pri spolni zlorabi ne gre toliko za zadovoljevanje spolne sle, temveč za zadovoljevanje potrebe po moči« (Bain, 1996: 28).

Kdo so storilci in kdo žrtve?

Če pogledamo statistične podatke, se med storilci pojavijo različni tipi ljudi. Med njimi je največ izobraženih ljudi (zdravniki, inženirji, bankirji, šolski direktorji ...), nemalokrat pa se tukaj znajdejo tudi preprosti delavci in na žalost tudi družinski člani. Torej, če strnemo, so to ljudje, ki potrjujejo svojo moč s tem, da se 'spravijo' nad šibkejšo osebo, ki postane žrtev. Med žrtvami so ljudje različne starosti in iz vseh socialnih razredov. Med njimi je največ otrok in mladostnikov, starih med 5 in 20 let, med žrtvami pa se znajdejo tudi dojenčki in ljudje v partnerskem odnosu. »Tam, kjer naj bi bil otrok najbolj varen in naj bi občutil največje zaupanje – namreč v okviru družine – je spolna zloraba najpogostejša, zlasti spolna zloraba deklic« (Frei, 1996: 17).

Spolne zlorabe mladostnikov

Spolna zloraba mladostnikov je bila še nedolgo nazaj tabu. Za take zlorabe je vedel le malokdo, zato je zelo težko reči, koliko je vseh žrtev. Nemški kriminalistični urad je že leta 1985 opozoril na to, da 45 % žrtev spolnih zlorab ni imelo niti 10 let. Na drugi strani je v Veliki Britaniji kasneje tekla ponovna raziskava in odkrila, da je med 2019 vprašanimi 10 % takih, ki so imeli vsaj eno

seksualno izkušnjo, ki je sodila v krog spolne zlorabe (Bain, 1996: 14–15).

Vsi ti podatki so nekoliko zastareli. Da bi dobila vsaj občutek o številu spolnih zlorab med mladimi v mojem okolišu, sem naredila krajšo raziskavo na to temo. Nanjo se je odzvalo 84 mladih.

Anketa je bila anonimna. Vprašanje se je glasilo: »Ali ste bili kdaj žrtev spolnega nasilja?« Od 84 sodelujočih oseb jih je 29 % odgovorilo z 'da'. Ti, ki so odgovorili pritrdilno, so kot spolno nasilje razumeli otipavanje, pisanje sporočil z nezaželeno spolno vsebino, posilstvo, nezaželen stik z drugo osebo in opolzko govorjenje. Upoštevati moramo tudi to, da je morda kateri izmed sodelujočih odgovoril na to vprašanje z 'ne', kljub temu da je bil žrtev spolne zlorabe. Lahko rečem, da je odstotek pritrdilnih odgovorov minimalna vrednost realnega odstotka.

Pomoč

Vsaka mlada oseba, ki je v takšnem položaju, kaže znake trpljenja in vsaj prikrito kliče na pomoč, tudi če o svojem obupnem položaju ne govori naravnost. Te klice na pomoč z lahkoto prepoznamo, saj se oseba vede in izgleda popolnoma drugače kot ponavadi, predvsem če gre za težje spolne zlorabe.

Takoj ko je mogoče, sami ali kdor koli, ki mu zaupamo, prijavimo zlorabo organom, ki skrbijo za varstvo zlorabljenih oseb, na primer socialnemu delavcu na šoli, centru za socialno delo, lahko pa tudi neposredno policiji. Zavedati se moramo, da žrtev ni odgovorna za to, kar se bo dogajalo s storilcem potem, ko bo zloraba odkrita. Storilec sam nikoli ne išče pomoči prostovoljno, prav tako sam ne bo prenehal s tem početjem, ker se mu zdi oziroma je prepričan, da ne dela nič narobe. Pred seboj zakrije resnico tako, da si dopoveduje, da to počne zaradi velike ljubezni do žrtve (Bain, 1996: 28). ◀

Literatura

- Bain, Ouainé; Sanders Maureen (1996): *Ko pride na dan: vodič za mlade, ki so bili spolno zlorabljeni*. Ljubljana: Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše: Co Libri.
- Frei, Karin (1996): *Spolna zloraba: z odkrito besedo do varnosti*. Ljubljana: Kres.